

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2868/2022.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az indítványozó jogi képviselővel (dr. Grád András ügyvéd) eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítását és annak – a Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.481/2021/50. számú ítéletére, valamint a Békéscsabai Járásbíróság 4.P.20.132/2020/140. számú ítéletére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének XVI. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatt.
- [2] 1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint a bíróság első- és másodfokon is az édesanyát jogosította fel 2016-ben született gyermekük tekintetében a szülői felügyeleti jog gyakorlására, emellett az apa és a gyermek közötti kapcsolattartást is szabályozta. Az ügyben másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.481/2021/50. számú ítéletében részben megváltoztatta az elsőfokon eljáró Békéscsabai Járásbíróság 4.P.20.132/2020/140. számú ítéletét, amely a különélő szülővel (indítványozóval) való kapcsolattartás részletszabályaira vonatkozott. Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amelyet a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. számú végzésével visszautasított. Végzése indokolásában a Kúria a visszautasítás okaként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 407. § (2) bekezdés c) pontját jelölte meg, és úgy foglalt állást, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemben nem bírálható el. A Kúria végzésének indokolása szerint a Pp. „407. § (2) bekezdés c) pontja

szerint pedig nincs helye felülvizsgálatnak – többek között – a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése, továbbá a gyermekkel való kapcsolattartás szabályozása iránti perekben akkor, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság helybenhagyta. Bár a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a kapcsolattartás körében kis mértékben – kizárólag a hétközi folyamatos kapcsolattartás tekintetében – megváltoztatta, ez nem adhat alapot a szülői felügyelet tárgyában a jogvita újbóli megnyitására” ([6]–[7] indokolási pontok). A Kúria döntésében azt is megállapította, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelme elsősorban a szülői felügyelet gyakorlásának a jogerős ítéletben foglaltaktól eltérő rendezésére irányult; a kapcsolattartás kérdésére kizárólag ennek járulékos kérdéseként terjedt ki. A szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatos jogerős ítéleti rendelkezések változatlanul hagyása esetére azonban a felperes és a gyermek közötti kapcsolattartás eltérő rendezésére irányuló kérelmet nem tartalmazott ([5] indokolási pont).

- [3] Az Alkotmánybíróság egyesbíróként 2022. november 30-án meghozott, IV/2573-2/2022. számú végzésével – a Kúria felülvizsgálati eljárására tekintettel, az indítványt az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján visszautasította. Az Alkotmánybíróság az egyesbírói végzésben az Ügyrend 32. § (4) bekezdésére utalva rögzítette, hogy a Kúria felülvizsgálati eljárás során hozott döntését követően – az Abtv.-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén – a jogerős döntés elleni alkotmányjogi panasz előterjesztésének lehetősége továbbra is nyitva áll az indítványozó számára, az alkotmányjogi panasznak a Kúria döntésére való kiterjesztése esetén.
- [4] 2. Az indítványozó ezt követően fordult újra az Alkotmánybírósághoz. Indítványában továbbra is azt kifogásolta, hogy ügyében első fokon és másodfokon eljáró bíróságok az édesanyát jogosították fel a szülői felügyeleti jog gyakorlására. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérült az indítvány szerint amiatt, mert egyrészt az eljáró bíróságok nem folytattak le teljes körű bizonyítást a gyermek érdekeinek érvényesülése céljából, valamint a meglévő bizonyítékok alapján a „józan észszel ellentmondó következtetésre jutottak”; másrészt az ügyében eljáró bíróságok a pártatlanság látszatát sem őrizték meg. Az Alaptörvény XVI. cikk (1)–(2) bekezdései sérelmét is okozza, hogy az első- és másodfokú bíróság a bizonyítékokat nem a gyermek érdekében értékelték. Mivel az indítványozó úgy véli, hogy a gyermek nevelésére alkalmasabb lenne, az ezzel ellentétes bírói döntés az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is okozza. Ezt azzal támasztja alá az indítvány, hogy a perben beérkezett szakvélemények is az indítványozó állítását támasztották alá, és nincs olyan „legitim cél, amely szerint a megsértett alapjog korlátozható volna szükséges és arányos mértékben”.

- [5] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [6] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését – elektronikus úton – 2022. december 6-án vette át, panaszát 2022. december 12-én nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz. A panaszt ennek alapján az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be.
- [7] A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel az eljárás felperese volt – fennáll, és Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét állítja.
- [8] 3.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: *a)* tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b)* az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a bírói döntések nem a gyermek érdekének figyelembe vételével értékelték a bizonyítékokat); *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntéseket (a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. számú végzése; a Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.481/2021/50. számú ítélete; a Békéscsabai Járásbíróság 4.P.20.132/2020/140. számú ítélete); *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)-(2) bekezdései, XXVIII. cikk (1) bekezdése]; *e)* az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében indokolást arra nézve, hogy a támadott végzések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírói döntések alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg.
- [9] Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint XVI. cikk (1)-(2) bekezdései sérelmét csupán állította, alkotmányossági érvekkel nem támasztotta alá. Az indítvány ugyanis alkotmánybírósági határozatokat idéz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (1)-(2) bekezdései tartalmával összefüggésben, de azokat nem hozza logikai összefüggésbe az ügyben született bírói döntések tartalmával. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [10] E körben utal továbbá az Alkotmánybíróság arra, hogy az indítvány formálisan (lásd: 1. oldal második bekezdése) állítja a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét, de az indítvány a továbbiakban azt semmilyen indokolással

nem támasztja alá, hogy a felülvizsgálati kérelem visszautasításáról szóló kúriai végzés miatt és mennyiben sérti az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezéseit.

- [11] A kérelem tehát az Alaptörvény VI. cikke, XVI. cikk (1)–(2) bekezdése, valamint a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. számú végzése tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.
- [12] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [13] 3.3.1. Az indítványozó a jogerős döntéssel összefüggésben a pártatlan bírósághoz való jog sérelmére a bizonyítok „helytelen” bírói értelmezésével összefüggésben hivatkozott.
- [14] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a jelen ügyben eljáró Törvényszék és a Kúria – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény kizárásra vonatkozó 15–19. §-ai alapján – jogosult olyan eljárási szabálytalanságok megállapítására, amelyek a tisztességes eljárás, mint a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmének alkotmánybírósági vizsgálatát megelőzve azt lehetővé tennék {lásd: 3348/2012. (XI. 19.) AB végzés, Indokolás [13]; 3240/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [9]}. Ilyen kifogást azonban az indítványozó a konkrét ügyben nem kezdeményezett. Így a jogorvoslat kimerítésének elmaradása miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merülhetett fel.
- [15] Mindazonáltal az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a *fair* eljáráshoz való jog, azon belül pedig a pártatlan bírósághoz való jog alkotmányos tartalma tárgyában.
- [16] A 3046/2019. (III. 14.) AB határozat értelmében a pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján is – az eljárás alá vont személy iránti előítélet-mentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében. A pártatlanság kérdését objektív és szubjektív nézőpontból egyaránt vizsgálni kell. A pártatlanság egyrészt azt a követelményt támasztja, hogy a bíróság tagjai személyes előítéletektől mentesek legyenek, másrészt – objektív nézőpontból vizsgálva – megvan-e a pártatlanság megfelelő látszata. A 14/2002. (III. 20.) AB határozat értelmében a szubjektív nézőpont az eljáró bíró személyes magatartásának, hozzáállásának a vizsgálatát jelenti, például azt, hogy volt-e az eljárás során olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára

lehet következtetni. Az objektív nézőpont pedig a bíró személyes magatartásától független körülmények értékelését jelenti, e körben azt kell vizsgálni, hogy fennáll-e jogos, indokolt, objektíve igazolható oka a pártatlanság hiányának a feltételezésére. A pártatlanság követelménye azt az elvárást támasztja a bíróval szemben, hogy döntését kizárólag objektív tényekre alapítsa, és ne engedje, hogy bármely más, e tényeken kívüli körülmények az ítélező tevékenységét befolyásolják, tehát, hogy „a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezék előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrányára se legyen elfogult” {3080/2018. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]}. Továbbá az eljárásnak olyannak kell lennie, amely a pártatlan, elfogultságmentes ítélezés tényét közvetíti az eljárás résztvevői és a társadalom felé. Az alkotmánybírósági vizsgálat jellegét érintően pedig emlékeztetni kell arra, hogy azokban az ügyekben, amelyekben kétség támad a bíró pártatlansága tekintetében, az eljárás alá vont személy kételye fontos ugyan, de a döntő jelentőségű körülmény mégis az, hogy ez a kétely objektív szempontokkal igazolható-e {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 3038/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [24]-[25]; 3185/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [21]-[22]; legutóbb: 3080/2018. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]}. A „pártatlanságot csak akkor lehet megalapozottan kétségbe vonni, ha a pártatlanság hiányának kézzelfogható jelei merülnének fel az eljárás során” {3243/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [30]; 3467/2021. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [37]-[42]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság fentiek alapján megállapította, hogy az indítvány e gyakorlathoz képest sem vetett fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolta volna.
- [18] 3.3.2. A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [19] Az indítványozók szerint a bizonyítási eljárás hibája okozta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [20] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati

jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy szakjogi – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a bizonyítékok bírói mérlegelését, a bizonyítási eljárást, a bizonyítási indítványok értékelését, a törvények értelmezését és alkalmazását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme tekintetében az indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozók valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó kérdést.
- [22] Az indítványozó végső soron sérelme okaként azt jelöli meg, hogy a bíróság vele ellentétes következtetésre jutott abban a kérdésben, hogy ki gyakorolja a szülői felügyeleti jogot. Önmagában azonban az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek és magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [23] Az Alkotmánybíróság kiemeli továbbá, hogy a Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.481/2021/50. számú ítéletének [87], [92], valamint [100]-[108] indokolási pontjaiban – hivatkozva az ügyben elsőfokon eljáró Békéscsabai Járásbíróság 4.P.20.132/2020/140. számú ítéletében foglaltakra – részletesen számot adott arról, hogy a szakértői bizonyítás során született szakértői véleménynek a bírói jogalkalmazás során milyen bizonyítási erőt tulajdonított a konkrét ügy vonatkozásában.
- [24] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján nem talált olyan körülményt, amelyet a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [25] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételnek, illetve a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 16.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró